

РЕШЕНИЕ

№ 20455

гр. София, 11.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 72 СЪСТАВ, в публично заседание на осемнадесети октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Б. СТ. Ш. СТАВРУ

при участието на секретаря Ю. АСП. И.ОВА
като разгледа докладваното от Б. СТ. Ш. СТАВРУ Гражданско дело № 20231110114623 по описа за 2023 година

Ищецът „Е. Г.“ ЕООД, ЕИК, седалище и адрес на управление гр. Бургас,, твърди, че сключил с ответника „М.-20“ ООД, ЕИК, седалище и адрес на управление гр. София,, договор за изработка на платки /заявка от 10.3.22 г./, като компонентите били за сметка на възложителя /ищеца/. Ищецът платил авансово цялата стойност – 11 797.20 лв. с ДДС на 25.03.2023 г. по издадена от ответника проформа фактура №/25.03.2022 г. с описание „комплект компоненти за SMD монтаж оферта 34411“. От плащането до февруари 2023 г. ищецът нямал никаква информация относно изработката на платките, като при проведен с ответника телефонен разговор бил уведомен, че един компонент липсва, поради което нямало възможност за изпълнение. Ищецът твърди, че договореният срок изтекъл, а той нямал интерес да получи само част от компонентите, поради което се отказал от договора и поискал връщане на платената сума. Сочил, че последващо изпълнение след срока също се явявало безполезно, тъй като платките били необходими на ищеца, за да изпълни поръчката на свой клиент, но поради сериозната забава и невъзможността на ответника да изпълни, ищецът и неговият контрагент прекратили договора си на 15.01.2023 г. Посочва, че в конкретния случай дори липсата само на един компонент се счита за пълно неизпълнение. Ищецът поканил ответника да възстанови платената сума в 7-дневен срок с покана от 24.2.2023 г., като го уведомил, че разваля договора без да дава срок, в хипотезата на чл. 87, ал.2 ЗЗД. Ответникът заявил, че ще върне сумата само за липсващия компонент, като на 28.02.2023 г. превел в полза на ищеца сумата от 2 561.60 лв., а на 10.03.2023 г. – сумата от 2 200 лв., или общо 4761.60 лв. Ето защо ищецът моли да се осъди ответникът да му върне останалата сума от 7035.60 лв. поради отпадане на основанието, на което е платена, ведно със законната лихва от датата на изтичане на срока за плащане /06.03.2023 г./ до

окончателното изплащане на вземането и разноските по делото.

В срока по чл.131 от ГПК ответникът е депозирал писмен отговор, в който оспорва иска с твърдения, че между страните не е бил уговорен краен срок на договора, както сочи ищецът - края на 2022 г. – началото на 2023 г., а посоченият период бил ориентиран, като ответникът изразил съмнение, че компонентите ще бъдат налице тогава, т.е. за ищеца не е възникнало правото да развали договора поради неизпълнение в срок. Оспорва страните да са постигнали съгласие относно цялостна изработка и монтаж на компонентите. Не се оспорва, че между страните е бил сключен процесният договор, но уговореното било в смисъл, че сумата от 11 797.20 лв. с ДДС се отнася само до закупуването и доставката на компонентите, без да се включва изработване на платки и монтаж на компонентите върху тях, като оферти за тези дейности не са били отправяни. Ответникът посочва, че при извършване на справка относно този компонент, който липсвал на пазара, /заявен с поръчка от 14.11.2022 г./, доставчикът се ангажирал с очаквана дата – 06.06.2023 г. Ищецът бил поканен да получи останалите компоненти, но видно от документ с изх. № от 20.4.2023 г., отказал това. Ответникът поддържа, че не е налице невъзможност за изпълнение. Счита, че за да е безполезно изпълнението за ищеца, съгласно чл. 87, ал. 2 ЗЗД, следва да е налице и забава на ответника, а последният не се намирал в такава, тъй като договорът не бил с краен срок. Въпреки, че за ищеца не било възникнало правото да развали договора, ответникът му възстановил сумата от 4 761.60 лв. с ДДС за липсващия компонент, а останалата задържал, тъй като с нея закупил останалите части. Твърди, че договорът бил сключен под отлагателно условие – изработването на платките и монтажът да бъдат извършени след като всички елементи бъдат доставени. Моли за отхвърляне на иска и присъждане на разноски.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и доказателствата по делото, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Предявени са искове с правна квалификация чл. 55, ал. 1, пр. 3 ЗЗД и чл. 86 ЗЗД. С определения по чл. 140 ГПК съдът е оставил без движение исковата молба в частта за лихвата за забава, указвайки на ищеца в едноседмичен срок от съобщението да уточни размер и период на претенцията и до внесе дължимата държавна такса, предупреждавайки го за последиците от неизпълнението им. Доколкото ищецът не е изпълнил указанията на съда, то исковата молба в частта, в която се претендира лихва за забава до подаването ѝ, следва да бъде върната, а производството - прекратено.

Нормата на чл. 55, ал. 1, пр. 3 ЗЗД предвижда, че онзи който е получил нещо на отпаднало основание, е длъжен да го върне. Фактическият състав на 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, визиращ получено нещо на отпаднало основание, изисква предаване, съответно получаване, когато в момента на получаването съществува правоотношение, въз основа на което са извършени действията по даването и получаването, но в следствие облигационната връзка е прекратена с обратно действие, при което настъпва последицата по чл. 88 ЗЗД – реституция на даденото в изпълнение на договора от изправната страна. Ето защо по предявения иск в тежест на ищеца е да докаже предаване на сумата на ответника въз основа на сключен

между тях договор и отпадане на основанието за задържането ѝ поради разваляне на договора, а в тежест на ответника е доказването на основание за задържане на плащането.

По делото е представена кореспонденция между страните във връзка с уточняването на параметрите на договор за изготвянето на 200 бр. платки и „налепяне“ на всички компоненти, като се препраща към предходен договор между страните от 2020 г..

Възложителят /ищец по делото/ заявил, че желае всички компоненти да се поръчат наведнъж, тъй като бил наясно, че за част от тях ще е необходимо да се чака. В отговор, изпълнителят /ответник/ посочил, че два от компонентите не са налични на пазара, както и че част от сайтовете в интернет са посочили срок на доставка до края на 2022 г./началото на 2023 г., като изразил съмнение доколко тази информация е достоверна. Изпълнителят поискал уточнение по въпроса дали да изготви оферта въпреки липсващите компоненти и съответно дали да включи същите. Възложителят посочил, че желае всичко да бъде поръчано, както и че ще изчака доставянето на липсващите два компонента. В отговор, изпълнителят изпратил оферта за компонентите № 34411 - компоненти за 200 бр. платки (SMD + TH)”, на стойност 9831 лв. без ДДС, платима в цялост с цел стартиране на поръчката. Видно от платежно нареждане от 25.03.2022 г., ищецът заплатил на ответника сумата от 11 797.20 лв. за оферта № 34411, което не е спорно по делото. От кореспонденцията касаеща сключения между страните договор през 2020 г. за изработка на платки, монтаж и компоненти се установява, че поотделно са били дадени и приети оферти за цена на платка, монтаж и компоненти.

По делото е приложен договор за услуги, сключен между ищеца и трето неучастващо по делото лице, съгласно който, ищецът се задължил да създаде и предостави на това лице 200 бр. декодери на електронни ключалки за заключване на автомобили, включващи електронни печатни платки по специална поръчка, както и допълнително 300 бр. от същите продукти, във връзка с чието изпълнение ищецът сключил договора с ответника. Видно от споразумение от 15.01.2023 г., договорът е прекратен поради закъснение и невъзможност за извършване на доставката на 200 бр. електронни печатни платки необходими за производството на декодери.

От ответника са представени списък на компоненти и фактури относно поръчани компоненти, както и извлечение от справка във връзка с движението на поръчката на компонентите, за които е било необходимо да се изчака, в която справка ответникът е бил уведомяван за потенциални дати на доставка в периода април – юни 2023 г.

С покана за доброволно изпълнение, получена от ответника на 24.02.2023 г., ищецът го уведомил, че с оглед липсата на изпълнение, разваля договора за покупка на 200 бр. платки с компонентни, без да предоставя срок за изпълнение, като претендира връщане на платената сума в 7-дневен срок от връчването.

Представени са два бр. платежни нареждания, съгласно които ответникът превел на ищеца сумите от 2200 лв. и от 2561,60 лв., платени по процесната фактура, за което обстоятелство не се спори.

Представено е удостоверение от „Спиди“, видно от което пратката, адресирана до ищеца „Е. Г.“ ЕООД с наличните компоненти, е отказана. Изготвен е приемо-предавателен протокол от 28.02.2023 г. относно удостоверяване предаването на компоненти, поръчани от „Е. Г.“ ЕООД, но същият е подписан само от представител на ответника „М. 20“ ЕООД.

При така установените обстоятелства се установява, че страните са се намирали в договорни правоотношения относно изработката на 200 бр. платки с компоненти за сметка на възложителя и по негова спецификация.

За да се приеме наличието на сключен договор за изработка, уреден в чл. 258 и сл. от ЗЗД, който е неформален и консенсуален договор, следва да е постигнато съгласие относно присъщите на съдържанието му елементи - работата, която възложителят възлага, а изпълнителят приема да изпълни, и възнаграждението, което възложителят ще заплати на изпълнителя за извършената и приета работа. Срокът не е задължителен елемент от съдържанието на договора за изработка и не рефлектира върху съгласието за сключването му, тъй като дори да не е уговорен, може да бъде определен по правилото на чл. 84, ал. 2 ЗЗД - с покана. Писмената форма не е условие за действителност, а само форма за доказване на договора. Поради това сключването на договора за изработка не е предпоставено от насрещни писмени волеизявления на възложителя и изпълнителя относно предмета на поръчката и възнаграждението, достатъчно е постигнато съгласие относно тези условия. Не съществува пречка условията на договора да бъдат предложени от едната страна чрез отправяне на предложение и договорът да бъде сключен чрез приемане на отправеното предложение от другата страна. В случая страните са били обвързани от правоотношение по изработка на платки през 2020 г., приключило с изпълнението ѝ. Към условията на този договор препраща ищецът изпращайки до ответника на 10.3.2022 г. поръчка за изработка на още 200 платки с компоненти за негова сметка. Ответникът изразил съмнение относно възможната забава на два от елементите и неясните срокове за доставка, с което възложителят се съгласил и приел изготвената от ответника оферта за компонентите, която включва единствено цената им – 9831 лв., която заплатил. Не се установява страните да са постигнали съгласие относно цената на изработката и възнаграждението на ответника. Тук може да намери приложение разпоредбата на чл. 326, ал.2 ТЗ, която норма принципно регулира отношенията между страните по договор за продажба, но се приема прилагането ѝ по аналогия и при правоотношения възникнали по договор за изработка, сключен между търговци, каквито са страните по делото, като се приеме, че възнаграждението възлиза на обичайната за изработката цена и предвид отношенията между страните по предходната поръчка. Ето защо може да се приеме, че страните са сключили договор за изработка на 200 платки с монтаж на компоненти, които са за сметка на възложителя, като заплащането на цената за поръчката им и приемането ѝ показва съгласието за възлагане и приемане на изработката. Всъщност клаузата за поръчка на компонентите за монтаж обективира елементи на договора за поръчка, тъй като изпълнителят е следвало да ги поръча за сметка на възложителя. По този начин е налице и отклонение от общото правило, че изпълнителят е длъжен да изработи поръчаното със свои средства, като изработката на платките и монтажът

на компонентите са били предпоставени от доставката на компонентите. Това условие определя и носенето на риска в хипотезите на чл. 263 и чл. 266, ал.2 от поръчващия при проблеми с и поскъпване на компонентите. Не се установява между страните да е бил уговорен краен срок за изпълнение, нещо повече, изпълнителят е уведомил възложителя за възможната забава на компонентите.

Установи се по делото, че ответникът е поръчал всички необходими компоненти, като повечето от тях са доставени през март 2022 г. Относно доставката на липсващите компоненти едва през ноември 2022 г. е дадена очаквана дата на доставка през юни 2023 г. Тази забава е мотивирала ищеца да прекрати договора.

Развалянето на договора, на което ищецът се позовава, предполага виновно неизпълнение на задълженията на насрещната страна.

При договора за изработка са предвидени специфични хипотези на разваляне - от поръчващия при условията на чл. 262, ал.2, чл. 265, ал.2 и чл. 268 ЗЗД. Счита се, че изявление за разваляне е направено, когато кредиторът заяви претенция за последиците от развалянето - връщане на даденото и/или обезщетение за вредите от неизпълнението.

Развалянето на договора е крайно средство в развитието на възникналото между страните правоотношение, поради което законодателят е предвидил определени предпоставки за упражняване на това право.

В случая такива предпоставки не са налице, тъй като не са изпълнени условията на чл. 262, ал.2 и чл. 265 ЗЗД, вр. чл. 87, ал.2 ЗЗД. Краен срок за изпълнение не е бил уговорен между страните, т.е. не е налице забавено, а и некачествено изпълнение, тъй като на практика то не е започнало. Не е налице и невъзможност за неизпълнение, тъй като поръчаният компонент не е бил изчерпан или с невъзможна доставка, нито пък изпълнителят е бил в неспособност да изработи поръчаното.

Всъщност изявлението на ищеца за прекратяване на договорната връзка следва да се подведе под нормата на чл. 268, ал.1 ЗЗД, тъй като за него са възникнали основателни причини да се откаже от договора. Това са причини, които са извън правоотношението между поръчващия и изпълнителя, но са във връзка с договора за изработка, тъй като мотивират възложителя да го прекрати. Такава причина в случая се явява прекратяването на договора между ищеца и В. техник А. за изработка на декодери, за които именно са били поръчани платките. Ето защо за възложителя е възникнало правото да се откаже от договора и като последица от неговото упражняване е настъпило прекратяване на договорната връзка. Според съдебната практика в този случай развалянето има действие занапред и не засяга изпълнените до момента работи. Т.е. платената и неусвоена сума за закупуване на компоненти не подлежи на връщане. По отношение на нея ответникът е изпълнил задължението си по поръчката и е предал поръчаното на ищеца, като отказът на последния не влияе на изпълнението.

С оглед на изложеното съдът намира, че договорната връзка не е отпаднала между страните с обратна сила и за ответника е налице основание да задържи сумата за закупените

елементи. Предявеният иск по чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД е неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

По разноските:

При този изход на спора и съгласно чл. 78, ал.3 ГПК, право на разноски има само ответникът и следва да му се присъдят направените разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 1100 лв. Относно разноските, претендирани с писмени бележки, съдът не дължи произнасяне, тъй като не са заявени до приключване на съдебното заседание, с което приключва делото пред настоящата инстанция.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от „Е. Г.“ ЕООД, ЕИК, седалище и адрес на управление гр. Бургас,, иск с правно основание чл. 55, ал. 1 ЗЗД за осъждане на „М.-20“ ООД, ЕИК, седалище и адрес на управление гр. София,, да върне сумата от 7035.60 лв. платена по договор за изработка на платки поради отпадане на основанието за плащане.

ОСЪЖДА „Е. Г.“ ЕООД, ЕИК, седалище и адрес на управление гр. Бургас, , ДА ЗАПЛАТИ на „М.-20“ ООД, ЕИК, седалище и адрес на управление гр. София,, на основание чл. 78, ал.3 ГПК, сумата от 1100 лв. разноски по делото.

ВРЪЩА исковата молба и ПРЕКРАТЯВА производството по делото, на основание чл. 129, ал. 3 ГПК, в частта относно иска за мораторна лихва.

Решението може да се обжалва пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните, а в прекратителната част, в която има характера на определение – в едноседмичен срок.

Съдия при Софийски районен съд: _____